

15.06.2020

Asia/13

§ 368

Lausunto Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Lapinlahden sairaala-aluetta koskevasta rakennussuojeluesityksestä ja Museoviraston lausunnosta

HEL 2019-006524 T 10 03 10

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Marcus Rantalan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 3.12.2019
- 2 Helsinki-seura ry:n suojeluesitys 27.5.2019 liitteineen
- 3 Museoviraston lausunto 28.11.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Lapinlahden sairaala-aluetta koskevasta rakennussuojeluesityksestä ja Museoviraston lausunnosta seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupunki viittaa Museoviraston lausuntoon ja toteaa, että voimassa oleva suojelu rakennussuojelulain nojalla ja nykyinen asemakaava turvaavat Lapinlahden rakennusten ja puistoalueen säilymistään. Suojelun laajentaminen ja kohteen asettaminen vaarantamiskieltoon ei ole tarpeen.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa. Lausuntoa on pyydetty 31.1.2020 mennessä. Lausunnon antamiselle varattua määräaikaa on pidennetty 23.6.2020 asti.

Helsinki-Seura ry. on tehnyt 27.5.2019 esityksen Lapinlahden sairaala-alueen suojelemisesta rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) säännösten nojalla ja esittänyt kohteen asettamista vaarantamiskieltoon päätöksen valmistelun ajaksi.

Entisen sairaalan rakennuksista suurin osa (päärakennus, huoltorakennuksen vanhempi osa, Venetsia-rakennus, Omenapuutalo, Terapiatalo ja kellari) on jo suojeltu rakennussuojelulain nojalla vuonna 1994.

Kohde on myös valtioneuvoston vuonna 2009 vahvistaman valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen inventoinnin (RKY) kohde. Alueen muut rakennukset, entinen sairaalapuisto ja päärakennuksen sisäpihat on myöhemmin suojeltu asemakaavalla (nro 12046, tullut voimaan 6.7.2012).

Museovirasto toteaa 28.11.2019 lausunnossaan, että Lapinlahden entinen mielisairaalan alue on maamme sairaalarakennusperinnön kannalta ainutlaatuinen kohde ja valtakunnallisesti erityisen merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Ympäristöministeriön vahvistama suojelupäätös vuodelta 1994 ja voimassa oleva asemakaava ovat yhdessä tukeneet sen vaalimista kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaana kokonaisuutena, ja toisaalta mahdollistaneet entisen sairaala-alueen käyttämisen kansalaisten hyvinvointia laaja-alaisesti palvelevana alueena. Suojelutavoitteet ovat tähän mennessä toteutuneet ja rakennusten, piha-alueiden ja puiston suojeluarvot ovat vahvistuneet. Huolimatta siitä, että ennen nykyistä asemakaavaa sairaala-alueella on jo merkittävästi supistettu ja rakennuskantaa ajan mittaan uudistettu, ovat alkuperäinen kokonaisuus ja sen tarkoitus vielä hahmotettavissa. Rakennusten säilyminen on toistaiseksi turvattu nykyisen rakennussuojelupäätöksen nojalla ja nykyisellä asemakaavalla, jolla myös pihaalueet ja puisto rakenteineen, vanhoine puineen ja istutusalueineen on suojeltu.

Kaavoitustilanne

Helsingin yleiskaavassa 2016 Lapinlahden sairaala-alue on merkitty osittain mm. sairaalarakennuksen ja puiston eteläosan kohdalta kanta-kaupunkitoimintojen alueeksi C2. Lisäksi yleiskaavassa puiston eteläreunaan on merkitty varaus mahdolliselle maanalaiselle kokoojakadulle ja kevyen liikenteen yhteydelle Länsibaanalle. Nämä varaukset sijoittuvat osittain Lapinlahden sairaalapuiston alueelle

Itse sairaalarakennus (arkkitehti C. L. Engel v. 1835) on suojeltu rakennussuojelulain nojalla vuonna 1994 sekä nykyisin voimassa olevassa asemakaavassa vuodelta 2012. Nykyisessä asemakaavassa myös Lapinlahden kaikki muut rakennukset ja rakennelmat, pihat, puisto- ja lähivirkistysalueet sekä vesialue on suojeltu s-merkinnällä sitä varten laadittujen laajojen rakennus- ja ympäristöhistoriallisten selvitysten pohjalta.

Kulttuurihistorialliset arvot

Lapinlahden sairaala-alue kuuluu Museoviraston ylläpitämään RKYrekisteriin (valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt). Yli 160 vuotta jatkunut sairaalatoiminta on kehittänyt alueesta kulttuurihistorialtaan ja kasvillisuudeltaan ainutlaatuisen ja varjellut rakennusten säilymisen historiallisessa asussaan.

Lapinlahden sairaalan alue liittyy maisemakokonaisuuteen, jonka muodostavat siihen liittyvä rauhallinen merenlahtinäkymä, läheiset historialliset hautausmaat sekä Hietaniemen rannat. Puistossa, joka on nykyisin noin puolet entisestä, yhdistyy alueen alkuperäinen luonto ja vanha puistokulttuuri, minkä ansiosta puistossa on poikkeuksellisen runsas kasvilajisto. Maastossa on myös purettujen rakennusten perustuksia ja katkelma Krimin sodan aikaisesta, niemen eteläosassa sijainneelle paterille johtaneesta tykkitiestä.

Saadut lausunnot

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan ja kaupunginmuseon kulttuuriperintöyksikön lausunnot. Esitys on lausuntojen mukainen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 3.12.2019
- 2 Helsinki-seura ry:n suojeluesitys 27.5.2019 liitteineen
- 3 Museoviraston lausunto 28.11.2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

15.06.2020

Asia/13

Ote

Uudenmaan elinkeino-, liikenne-
ja ympäristökeskus

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 12.05.2020 § 266

HEL 2019-006524 T 10 03 10

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristölautakunta katsoo, kuten Museovirasto lausunnoissaan toteaa, että voimassa oleva suojelu rakennussuojelulain nojalla ja nykyinen asemakaava turvaavat Lapinlahden rakennusten ja puistoa-alueen säilymisen, eikä pidä esitettyä suojelun laajentamista eikä vaarantamiskieltoa tarpeellisena.

Poistetaan esityksestä teksti Suunnittelutilanne ja kohdat 12 - 15, jotka eivät liity lausuntopyyntöön.

Käsittely

12.05.2020 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Esteelliset: Noora Laak (hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohta)

Esittelijä muutti ehdotustaan siten, että esityksestä poistetaan teksti Suunnittelutilanne ja kohdat 12 - 15, jotka eivät liity lausuntopyyntöön.

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi esittelijän muutetun ehdotuksen.

28.04.2020 Pöydälle

21.04.2020 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pia Kilpinen, arkkitehti, puhelin: 310 37443
pia.kilpinen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala Kulttuuripalvelukokonaisuus Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö 15.1.2020

HEL 2019-006524 T 10 03 10

Helsinki-Seura ry on tehnyt 27.5.2019 esityksen Lapinlahden sairaala-alueen suojelemisesta rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) säännösten nojalla. Lisäksi Helsinki-Seura ry esittää kohteen asettamista vaarantamiskieltoon päätöksen valmistelun ajaksi.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa suojeluesityksestä ja Museoviraston lausunnosta. Helsingin kaupunginmuseo lausuu Lapinlahden sairaala-aluetta koskevasta rakennussuojeluesityksestä ja Museoviraston lausunnosta kulttuuriperinnön vaalimisen näkökulmasta seuraavan.

Helsinki-Seuran esityksessä todetaan, että Lapinlahden sairaalan puiston ja koko sairaalaympäristön suojeleminen rakennusperintölain mukaan on tullut ajankohtaiseksi, sillä sekä Lapinlahden rakennukset että puisto ovat muutospaineen alla. Vaikka Lapinlahden arvot on monella tasolla tunnustettu, ei puiston säilymistä tällä hetkellä turvata pysyvästi. Vuonna 2012 laadittua asemakaavaa on tarkoitus muuttaa, ts. asemakaavallinen suojelu ei ole osoittautunut riittäväksi alueen arvojen vaalimiseksi. Kaupungin tavoitteena on myydä Lapinlahden rakennukset, mahdollistaa lisärakentaminen puistoon ja säilyttää kaupungin hallinnassa vain jäljelle jäävä alue julkisena puistona. Helsingin voimassa olevassa yleiskaavassa Länsiväylän reuna, johon liittyy myös Lapinlahden sairaala-alue, on esitetty kantakaupunkitoimintojen alueeksi. Sen sijaan viereiset hautausmaat ja ranta-alueet on osoitettu osaksi viheraluerakennetta. Yleiskaavassa puiston eteläreunaan on merkitty varaus mahdolliselle maanalaiselle kokoojakadulle ja kevyen liikenteen yhteydelle Länsibaanalle. Nämä varaukset sijoittuvat osittain Lapinlahden sairaalapuiston alueelle.

Helsinki-Seuran esitys perustuu eri alojen kulttuuriperinnön asiantuntijoiden näkemykseen suojeltavaksi esitetystä puistoalueesta rakennuksineen kansallisesti arvokkaana, ainutlaatuisena ja erityissuojelua vaativana kokonaisuutena. Seura katsoo, että Lapinlahti on rakennettuna alueena rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 3§:n mukainen suojelukohde, jolla on alueineen merkitystä henkilöhistorian, rakennustaiteen, erityisten ympäristöarvojen, puutarha- ja puistoarvojen sekä kohteen käytön ja siihen liittyvien tapahtumien kannalta.

Museovirasto on tuonut esille Uudenmaan Elylle antamassaan lausunnossaan 28.11.2019 Lapinlahden entisen mielisairaalan alueen arvot.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Kohde on Suomen sairaalarakennusperinnön kannalta ainutlaatuinen ja valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Entinen sairaala on suojeltu rakennussuojelulain nojalla vuonna 1994 ja lisäksi voimassa olevassa asemakaavassa vuodelta 2012 suojeltiin päärakennuksen lisäksi muita rakennuksia: nk. Omenapuutalo, puusepäntörmä, sauna ja Venetsia sekä piha-alueet ja puisto. Museovirasto katsoo, että ympäristöministeriön vahvistama suojelupäätös ja voimassa oleva asemakaava ovat tukeneet Lapinlahden sairaalan vaalimista kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaana kokonaisuutena, ja toisaalta mahdollistaneet entisen sairaala-alueen käyttämisen kansalaisten hyvinvointia laaja-alaisesti palvelevana alueena. Viraston näkemyksen mukaan suojelutavoitteet ovat tähän mennessä toteutuneet ja rakennusten, piha-alueiden ja puiston suojeluarvot ovat vahvistuneet. Rakennusten säilyminen on toistaiseksi turvattu nykyisen rakennussuojelupäätöksen nojalla ja nykyisellä asemakaavalla, jolla myös piha-alueet ja puisto rakenteineen, vanhoine puineen ja istutusalueineen on suojeltu.

Helsingin kaupunginmuseon kanta

Helsingin kaupunginmuseo katsoo, että Museoviraston lausunnossa on perusteltu Lapinlahden sairaalan ja sitä ympäröivän sairaalapuiston merkitys ja arvot. Kuten lausunnossa perustellaan, on itse sairaalarakennus suojeltu rakennussuojelulain nojalla vuonna 1994 sekä asemakaavassa 2012. Asemakaavassa on annettu suojelumerkintä myös muille rakennuksille sekä piha-alueille ja puistolle. Lapinlahden sairaalan suojelu on siten kattava ja sen suojelutavoitteet ovat Museoviraston näkemyksen mukaan toteutuneet. Tähän vedoten virasto toteaa lausunnossaan, että nykyinen suojelu turvaa toistaiseksi rakennusten ja puiston säilymistä.

Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan Museoviraston lausunto asiasta on asianmukainen, todeten Lapinlahden sairaalan ja sen puistoalueen suojelun nykyisen toteutuneisuuden osalta, mutta Helsinki-Seuran huolenaihe suojelun riittävydestä sairaalapuiston säilymistä ja sen kokonaisuuden vaalimista kannalta tulevaisuudessa on perusteltu. Kuten seura esityksessään mainitsee, Helsingin voimassa olevassa yleiskaavassa Lapinlahden sairaala-alue on merkitty osittain mm. sairaalarakennuksen ja puiston eteläosa kohdalta kantakaupunkitoimintojen alueeksi C2. Lisäksi yleiskaavassa puiston eteläreunaan on merkitty varaus mahdolliselle maanalaiselle kokoojakadulle ja kevyen liikenteen yhteydelle Länsibaanalle. Nämä varaukset sijoittuvat osittain Lapinlahden sairaalapuiston alueelle.

Helsingin kaupungin järjestämä ideakilpailu, jossa Lapinlahden sairaalan rakennuksille haettiin mahdollista uutta omistajaa ja käyttötarkoitusta.

ta, jatkuu toisen vaiheen eli kahden jatkoon valitun ehdotuksen osalta. Asia tullaan ratkaisemaan vuoden 2020 aikana. Tämän jälkeen tehdään mahdollisesti tarvittava asemakaavan muutos voittajaehdotuksen pohjalta.

Kaupunginmuseo katsoo, että asemakaavan mahdollinen muutos on kriittinen paikka arvioida uudelleen Lapinlahden sairaalapuiston suojelun riittävyttä kaavallisoin keinoin. Asemakaavan muutoksessa tulee edelleen turvata valtakunnallisesti merkittävän ja ainutlaatuisen sairaalapuiston säilytettävät arvot.

Lisätiedot

Sari Saresto, kulttuuriympäristöpäällikkö, puhelin: +358 9 503756846
sari.saresto(a)hel.fi